

ופסק המשנ"ב שבטבריה צריך לקרוא בשני הימים [ולא יברך אלא בראשון], ונוהגים שמחה ומתנות לאביונים בשניהם, אבל ב'מדינות אלו' אין להסתפק על כרכים המוקפים חומה שמא היו מוקפים מימות יהושע, מפני שהם בצפון ורחוקים מארץ ישראל וידוע שלא היו מיושבים בזמן יהושע. [ובפרי חדש כתב שעיר המסופקת אם מוקפת ישלחו המנות בי"ד שהוא לרוב העולם. והפמ"ג מפקפק בזה. באה"ל סו"י תרצה].

ב. ישובים הנראים וסמוכים למקום המסופק – נוהגים בהם דיני הפורים בי"ד בלבד (כדברי הברכי-יוסף המובאים בבאור הלכה תרפח). וכן הדין בעיר המחוברת למקום המסופק באופן שהן עתה עיר אחת, כגון תל אביב המחוברת ליפו שהיא ספק (הליכות שלמה פורים כ,יא. וע' במובא שם בשם הגרא"ד רבה הראשי של טבריה, שהמנהג שם עפ"י ר"מ קלירס לקרוא בשני הימים בסמוך ונראה).
ג. ראוי להחמיר בערים המסופקות, לנהוג בכל דיני 'פורים המשולש' ככרכים (הליכות שלמה פורים כא,ב).

דף ו

ענין התגרות ברשעים – נתבאר בברכות ז.

יב. מה בין אדר ראשון לאדר שני?

לסתם מתניתין, אין בין אדר ראשון לשני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים [אבל לענין הספד ותענית – זה וזה שוים. כ"מ בגמרא], לפיכך אם קראו את המגילה באדר ראשון ונתעברה השנה – קוראים אותה בשני.

ובברייתא נאמרו שלש דעות בדבר; לדברי תנא קמא אין בין ראשון לשני אלא מקרא מגילה. לפי הסבר אחד בגמרא הוא הדין למתנות לאביונים כמשנתנו, ולא הזכירן התנא מפני שהם תלויים במקרא המגילה. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר: קראו בראשון ונתעברה השנה – אין קוראים אותה בשני, שכל מצוות שנוהגות בשני נוהגות בראשון. (בכל שנה ושנה – כשאר שנים שקוראים באדר הסמוך לשבט, ולפי שאין מעבירים על המצוות).

מבואר מהגמרא שלדעתו אף לכתחילה קוראים אותה בראשון (תוס' ו"ר). ומסתבר שאפילו לא קראו בראשון לא יקראו בשני, שלעולם אין קוראים אלא באדר הסמוך לשבט (רשב"א).
רשב"ג אומר משום רבי יוסי: אף קוראים אותה באדר השני, שכל מצוות הנוהגות בשני אין נוהגות בראשון (בכל שנה ושנה – באדר הסמוך לניסן, שסמיכת גאולה לגאולה עדיף (רבי טבי); לקים את אגרת הפרים הזאת השנית. רבי אלעזר). ופירש רב פפא שלדבריו אפילו לענין סדר פרשיות שקוראים באדר, אם קראו בראשון חוזרים וקוראים אותן בשני, משא"כ לתנא קמא אין חוזרים וקוראים אותן בדיעבד. ולפי 'אבעית אימא' יתכן וכך סובר גם תנא דמתניתין. אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יוחנן: הלכה כרשב"ג שאמר משום רבי יוסי.

א. וכן הלכה, שאפילו קראו הפרשיות בראשון, חוזרים וקוראים אותן בשני (עפ"י ריטב"א; טור או"ח תרפה).

ב. יש מפרשים מה שאמרו זה וזה אסורים בהספד ובתענית, שאם קראו את המגילה בראשון ועיברו בו ביום את השנה, אסור אותו היום בהספד ובתענית, אבל אם לא קראו בראשון –

מותרים (עפ"י רא"ש ועוד). ומוזכרת דעה זו בשלחן ערוך (תרצו) אבל המנהג לאסור (רמ"א שם).
 וכן אין נופלים על פניהם (הג"א; שו"ע שם).
 כתב בתורי"ד (תנינא) שאיסור הספד ותענית בראשון נוהג בפרוים בי"ד ובמוקפים בט"ו. ואולם
 בשו"ע (שם) משמע שנוהגים כן בשני הימים הן בפרוים הן במוקפים.
 ג. לענין משתה ושמחה, יש שכתבו לעשות אף בראשון, שלכך לא הזכירו במשנה חילוק משתה
 ושמחה בין ראשון לשני (ער"ן). ואף לדעה זו, דוקא בי"ד ולא בט"ו (טור או"ח תרצו בשם הר"ף),
 אף לא בכרכים המוקפים חומה (פמ"ג, מובא במשנ"ב. אך מדברי תורי"ד הנ"ל נראה שאף בראשון יש
 חילוק בין פרוים למוקפים. וכן נקטו פוסקים אחרונים – ע' בספר זה השלחן תרצו; הליכות שלמה פרוים פי"ט
 הערה 28).
 ויש חולקים וסוברים שאין צריך לעשות משתה ושמחה בראשון, רק להימנע מהספד ותענית
 כאמור (עפ"י תוס'). וכתב הרמ"א (תרצו) שאעפ"י שאין נוהגים במשתה ושמחה, ירבה קצת
 בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים – 'וטוב לב משתה תמיד'.

דף ז

ג. האם ניתנה אסתר להיכתב ברוח הקודש כשאר כתבי הקודש? האם נאמרה ברוח הקודש?

נחלקו החכמים בדבר; לדברי רבי יהושע, לא ניתנה אסתר להיכתב כשאר כתבי הקודש (שנאמר במלחמת
 עמלק כתב זאת זכרון בספר – כתוב זאת כאן, ובמשנה תורה, ובנביאים – בשמואל. ותו לא). וכן אמר
 שמואל: אסתר אינה מטמאה את הידים כדין כתבי הקודש. ואעפ"י כ אמר שמואל (וכן אמרו בבבלייתא כמה
 תנאים): אסתר ברוח הקודש נאמרה. ופירשו: נאמרה לקרוא ולא נאמרה ליכתב (ברוח הקודש, אבל
 מדרבנן ניתנה להיכתב בהלכות מסוימות, בגידין ושרטוט וכמה דברים. תוס'). ולדברי רבי אלעזר המודעי
 – ניתנה להיכתב (כתב זאת – מה שכתוב כאן ובמשנה תורה, זכרון – מה שכתוב בנביאים. בספר –
 מה שכתוב במגילה). וכן אמרו רב ורב חנינא רבי יוחנן / יונתן רב חביבא, שמצאו החכמים שבאותו
 הדור מקרא (הנ"ל) בתורה לכתבה וכתבוה לדורות.

ד. א. משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, כיצד?

ב. משתה ושמחה, כיצד?

א. שנה רב יוסף: משלוח מנות איש לרעהו – שתי מנות לאיש אחד. [כגון ששלח רבי יהודה נשיאה לרבי
 אושעיא מנת ירך מעגל מובחר וכד יין. רבה שלח למרי בר מר מלא שק תמרים ומלא כוס קמח חטים
 שנתיבשו בתנור. והחזיר לו הוא מלא שק זנגביל ומלא כוס פלפלת מאורכת] ומתנות לאביונים – שתי
 מתנות לשני בני אדם.

מסופר על אביי בר אבין ורבי חנינא בר אבין שהיו מחליפים סעודתם אהדי (רש"י מפרש זה אוכל עם
 זה בפורים של שנה זו, ובשניה סועד חברו עמו. ויש מפרשים לענין משלוח מנות, שהיו מחליפים
 סעודתם. עפ"י רמב"ם ועוד).

א. אף על פי שלבסוף הולך לסעוד עם חברו, יצא ידי חובת משלוח מנות בהחלפת הסעודות (עפ"י

פרי חדש, מובא במשנ"ב תרצה סקכ"א).

יש אומרים שלפרש"י יש להחמיר בהחלפת סעודות (ט"ו). וכתב המשנ"ב (בשעה"צ שם) שלא
 העתיקו מפני שכמה ראשונים נקטו שיצא, וכן פסק בשלחן ערוך.